

บทที่ 6

เป้าประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

วัฒนธรรม หมายถึงความเจริญงอกงาม หรือการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ที่สังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยได้ดำเนินสืบต่อกันมาอันเป็นลักษณะสำคัญของมวลมนุษยชาติทั้งหลาย นอกจากนี้วัฒนธรรมยังเป็นสิ่งแสดงออกถึงความเจริญรุ่งเรืองของชนชาติ หรือเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ที่ชนรุ่นหลังควรทำนุบำรุงรักษาไว้

เมื่ออุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่สร้างชนชั้นผู้นำแก่สังคม คนเหล่านี้จึงมีอิทธิพลที่จะชักนำคนส่วนใหญ่ของสังคมได้มาก ดังนั้นการกำหนดภารกิจทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรมไว้กับนักการอุดมศึกษาย่อมเป็นการสมควรอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมของไทยส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบทางศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ ที่ครอบคลุมเอกลักษณ์ของไทยไว้ ดังนั้นภารกิจส่วนนี้ของการอุดมศึกษาจึงเป็นลักษณะของศิลปวัฒนธรรม ซึ่งมหาวิทยาลัยเอกชนจะต้องถือเป็นภารกิจประการหนึ่งอันระบุไว้อย่างแจ่มชัดในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522

สำหรับเนื้อหาของบทนี้จะแบ่งเป็น 2 เรื่อง คือ

เรื่องที่ 1 การศึกษาเป้าประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

เรื่องที่ 2 การวิเคราะห์เป้าประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

เรื่องที่ 1 การศึกษาเป้าประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

ศึกษาจากข้อกำหนดของมหาวิทยาลัยเอกชนทั้งสี่แห่ง ประกอบกับข้อมูลจากการรวบรวมเอกสารของแต่ละแห่ง มีดังนี้

มหาวิทยาลัยพายัพ (ข้อกำหนด 2527: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

มีวัตถุประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. เพื่อปฏิบัติตามภารกิจหลักของการอุดมศึกษาให้ครบถ้วนสมบูรณ์
2. เพื่อเป็นไปตามคติพจน์ "บริการคู่กับสัจจะ" คือทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ย่อมเป็นการให้บริการแก่สังคมและประเทศชาติ

การดำเนินงานมุ่งเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมของล้านนาไทย รวมทั้งโครงการอื่น ๆ อีกหลายโครงการที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์พัฒนาชุมชน หอจดหมายเหตุ และสถาบันคริสเตียนนิเทศสัมพันธ์ เป็นต้น

กิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ที่กระทำในปัจจุบันได้แก่ โครงการจัดเก็บภาพสลิดประวัติศาสตร์ล้านนาไทย โครงการวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมล้านนา การประชุมทางวิชาการ เรื่องเพลงพื้นบ้านล้านนาไทย การส่งเสริมดนตรีและการละเล่นพื้นเมือง การส่งเสริมศึกษาภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ส่วนโครงการตามแผน 5 ปี (พ.ศ. 2527-2531) มีดังนี้

1. โครงการบันทึกเทปและจัดทำโน้ตดนตรีเพลงพื้นเมืองและเพลงไทย
2. โครงการจัดตั้งวงดนตรีพื้นเมือง "โฟล์ค-ซิง"
3. โครงการศึกษาค้นคว้าเรื่องนิยายปรัมปรา
4. โครงการสอนจริยธรรมโดยการใช่วัฒนธรรม(การแสดงลิเก) เป็นสื่อการสอน
5. โครงการศึกษาและการแสดงฟ้อนรำของภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย
6. โครงการส่งเสริมและร่วมมือในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ เช่น งานประเพณีสงกรานต์ การจัดแสดงดอกไม้ เป็นต้น
7. งานด้านหอจดหมายเหตุ เก็บเอกสารและข้อมูลสำคัญทางประวัติศาสตร์ เพื่อใช้ศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

การสนับสนุนเงินทุนไม่มีแผนกำหนดงบประมาณไว้อย่างชัดเจน เพราะโครงการแต่ละโครงการมีคณะกรรมการพิจารณากำหนดค่าใช้จ่ายให้ตามที่เหมาะสม

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (ข้อกำหนด 2527: 5)

มีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิบัติการกิจหลักของการอุดมศึกษาให้ครบถ้วน ในการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของความเป็นไทย โดยยึดมั่นในสถาบันหลัก คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

กิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ มหาวิทยาลัยกรุงเทพส่งเสริม

และสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ โดยจัดกิจกรรมของสโมสรนักศึกษา และกิจกรรมตามโครงการพิเศษในแต่ละปี ยังไม่มีการตั้งศูนย์วัฒนธรรมเพื่อรับผิดชอบในภารกิจนี้

เงินทุนสนับสนุนมหาวิทยาลัยกรุงเทพจะจัดสรรงบประมาณจากรายได้ค่ากิจกรรม สโมสรนักศึกษาและมหาวิทยาลัยจะจัดสรรงบประมาณสมทบอย่างน้อยปีละ 100,000 บาท

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 2527: 259-279)

มีวัตถุประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ดังนี้

1. เพื่อธำรงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ
2. เพื่อเป็นการศึกษาค้นคว้าสิ่งที่เป็นมรดกตกทอดอันทรงคุณค่าของชาติ
3. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความเข้าใจและซาบซึ้งในคุณค่าของวัฒนธรรม
4. เพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์ประกอบกิจกรรมภาคปฏิบัติจริง ๆ
5. เพื่อส่งเสริมให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
6. เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสถาบันหรือ/และระหว่างสถาบัน

หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจด้านนี้ คือ ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ซึ่งมีหน้าที่

ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านวัฒนธรรม
2. อนุรักษ์ ทำนุบำรุง ส่งเสริมพัฒนา และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม
3. จัดตั้งและดำเนินการหอศิลปวัฒนธรรม

กิจกรรมที่จัดเพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติปัจจุบันและที่ผ่านมาได้แก่ การจัดงานการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา การจัดทำโครงการสวนป่าวรรณคดี การจัดตั้งชมรมการละเล่นพื้นเมือง โครงการวัฒนธรรมสัญจร โครงการจัดทำวารสารเพื่อเผยแพร่ในวันสำคัญต่าง ๆ โครงการรณรงค์การใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง และโครงการนิทรรศการ 700 ปี ลายสือไทย

ส่วนโครงการในอนาคตจะได้ขยายงานด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

เงินทุนสนับสนุนจะจัดสรรให้ตามความจำเป็นและเหมาะสมของแต่ละโครงการ โดยตั้งงบประมาณปี พ.ศ. 2528 จำนวน 400,000 บาท (ละเมียด ลิมาอักษร, สัมภาษณ์)

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (การทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 2528: 1-6)

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยได้อนุมัติให้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2526 เป็นหน่วยงานหนึ่งในสำนักงานอธิการ เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีบทบาทส่งเสริมและทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติอย่างกว้างขวาง และคล่องตัวยิ่งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อร่วมมือช่วยเหลือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ในการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ อันเป็นมรดกของชาติ
2. เพื่อส่งเสริมฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวรรณกรรม อันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ
3. เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า วิจัยความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างกว้างขวาง
4. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับบุคคลภายนอก โดยมีวัฒนธรรมเป็นสื่อ
5. เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยไปอย่างกว้างขวาง โดยอาศัย อาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักศึกษา ตลอดจนศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยเป็นสื่อ

กิจกรรมที่ได้จัดทำเกี่ยวกับด้านทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ มีดังนี้

1. เก็บสะสมเอกสาร หนังสือที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม
2. ศึกษาค้นคว้าและหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม
3. เตรียมการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เหรียญษาปณ์และธนบัตรไทย
4. ติดต่อประสานงานกับศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์
5. เข้าร่วมประชุมสัมมนาในด้านศิลปวัฒนธรรมที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนจัดขึ้น
6. เข้าร่วมเป็นอนุกรรมการในคณะกรรมการศึกษาไถ่หาและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาของสังคม โดยการพัฒนาวัฒนธรรมของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
7. ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของชมรมวรรณศิลป์และชมรมดนตรีไทยของมหาวิทยาลัย

8. จัดงานนิทรรศการภาษาและวัฒนธรรมไทย เนื่องในวาระการเฉลิมฉลอง 700 ปี ลายสือไทย ที่หอประชุมวิทยาลัย เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2526

9. จัดส่งวิทยากรไปบรรยายเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย ตามที่ได้รับเชิญมา เป็นครั้งคราว

โครงการในอนาคต ซึ่งจัดดำเนินงานโดยศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2527-2531) มีดังนี้

1. จัดทำแผนงานที่ชัดเจน เพื่อส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อสนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษา ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของพนักงาน

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยในสาขาที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งการกระตุ้นให้มีการเรียนการสอนวิชาด้านจริยศาสตร์หรือศิลปศึกษาเป็นวิชาพื้นฐาน

3. ให้มีพิธีภักดิ์เหรียญกษาปณ์และธนบัตรไทย เพื่อส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในด้านนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและวัฒนธรรม

4. จัดรวบรวมภาพนิ่ง ภาพยนต์เพื่อการศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย ไว้บริการแก่ชุมชน

5. จัดนิทรรศการและประชุมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อเป็นบริการวิชาการแก่ชุมชนและนักศึกษา โดยมีโครงการบางโครงการดังนี้

ก. โครงการนิทรรศการดนตรีไทย ปี พ.ศ. 2527

ข. โครงการนิทรรศการศิลปะการแสดงของไทย ปี พ.ศ. 2528

ค. โครงการนิทรรศการวัฒนธรรมพื้นบ้าน ปี พ.ศ. 2528

ง. โครงการนิทรรศการวัฒนธรรมสมัยจรรยา ปี พ.ศ. 2530

จ. โครงการจัดประชุมวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม

6. จัดทำจุลสารเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย

7. จัดวรรณคดีสัญจร หรือโบราณคดีสัญจรตามโอกาสอันควร

การสนับสนุนด้านงบประมาณ ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ได้รับงบดำเนินการมาแล้ว และคาดว่าจะได้รับต่อไป ดังนี้

<u>ปี พ.ศ.</u>	<u>จำนวนเงิน(บาท)</u>
2526	46,000
2527	61,000
2528	77,200
2529	88,000
2530	98,800
2531	104,600

งบประมาณที่จัดสรรไว้ครอบคลุมถึง วัสดุอุปกรณ์ หนังสือและเอกสาร การจัดนิทรรศการ เครื่องเขียนแบบพิมพ์ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

ข้อมูลจากการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้น เป็นข้อมูลจากเอกสาร เมื่อนำมาประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จะได้รายละเอียดเกี่ยวกับเป้าประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทยเป็นภาพรวม ดังนี้

1. ลักษณะของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

มหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานครจะจัดกิจกรรมที่มีลักษณะกว้าง ๆ เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของชาติ ครอบคลุมสาระสำคัญด้านศิลปวัฒนธรรมทั่วประเทศ ส่วนมหาวิทยาลัยในภูมิภาคคือมหาวิทยาลัยพายัพจะเน้นศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นลานนาไทย ซึ่งได้แก่เขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ น่าน

2. การดำเนินงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

เนื่องจากการศึกษาดังนี้เป็นระยะเริ่มต้น จึงมีเพียงมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เท่านั้นที่จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมรับผิดชอบงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติอย่างเป็นสัดส่วน นอกนั้นก็กิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจะแฝงอยู่กับชมรมนักศึกษาหรือสโมสรนักศึกษา หรือไม่ก็อยู่ในส่วนของศูนย์วิจัยและบริการชุมชน อันได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพและมหาวิทยาลัยพายัพ

กิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติมีเป้าประสงค์เพื่อรวบรวมผลงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมทั้งวัตถุและเอกสารทางประวัติศาสตร์ มีโครงการจัดตั้งหอศิลป-

วัฒนธรรมของไทย โครงการศึกษาดนตรีไทย เพลงพื้นบ้านและการท่อนรำ โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เหรียญกษาปณ์ โครงการวัฒนธรรมสัญจร และการเผยแพร่ด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและโอกาสที่อำนวย

3. การสนับสนุนด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

ในส่วนของเงินทุนมหาวิทยาลัยเอกชนเป็นผู้จัดสรรเองทั้งหมด ซึ่งจะจัดให้ตามความเหมาะสมของแต่ละโครงการ แม้มีบางมหาวิทยาลัยที่มีแผนการใช้งบประมาณเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมก็จัดไว้น้อยกว่าภารกิจอื่น นอกจากนี้การสนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัยตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ไม่มีการจัดสรรเงินให้ ความสำคัญของการสนับสนุนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพิ่งปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)

ดังนั้นการสนับสนุนกิจกรรมด้านนี้จึงมีน้อยกว่ากิจกรรมของภารกิจด้านการสอน การผลิตบัณฑิต การวิจัย และบริการทางวิชาการแก่สังคม

เรื่องที่ 2 การวิเคราะห์เป้าประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

ลักษณะทั่วไปมีเป้าประสงค์เพื่อดำเนินการให้ครบตามภารกิจหลักของการอุดมศึกษามากกว่าจะปฏิบัติเป็นกิจกรรมเด่น เหตุผลตามข้อมูลจากข้อกำหนดเป้าประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติจัดสรรงบประมาณไว้น้อยกว่าภารกิจด้านอื่น และบางมหาวิทยาลัยก็มีโครงการด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติไว้น้อยกว่ากิจกรรมอื่น ๆ นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนได้ให้ความเห็นพ้องกันทุกท่านว่า เป้าประสงค์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติไม่มีความสำคัญน้อยกว่าการสอนการผลิตบัณฑิต การวิจัย บริการทางวิชาการแก่ชุมชน และยังมีข้ออ้างจากงบประมาณของทบวงมหาวิทยาลัยที่ไม่เคยจัดสรรเงินสนับสนุนด้านนี้ในระยะเวลาที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยเอกชนได้พยายามจัดกิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติมากขึ้น โดยมีการตั้งศูนย์วัฒนธรรมแล้วในบางมหาวิทยาลัย และกิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจะมีลักษณะกว้าง ๆ ที่เน้นการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของไทย ทั้ง

จารีตประเพณี วัฒนธรรม ศิลปกรรมต่าง ๆ รูปแบบของกิจกรรมสำหรับมหาวิทยาลัยใน กรุงเทพมหานคร เป็นการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมทั่วไปของแต่ละภาค ส่วนมหาวิทยาลัยในภูมิภาคคือมหาวิทยาลัยพายัพจะเน้นศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นลานนาไทย(หรือล้านนาไทย) ซึ่งเหมาะสมกับพื้นที่ของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

การดำเนินกิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ แม้จะให้ความสำคัญน้อยกว่ากิจกรรมด้านการสอนผลิตบัณฑิต วิจัย หรือบริการทางวิชาการแก่ชุมชน แต่เมื่อเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยของรัฐ กิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติในส่วนของมหาวิทยาลัยเอกชนก็มีไม่น้อย และอาจถือว่ามากกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐบางแห่งเสียอีก เช่น การจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรม การจัดตั้งหอจดหมายเหตุ การตั้งพิพิธภัณฑ์เหรียญกษาปณ์ เป็นต้น

ดังนั้นหากวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งแล้ว จะพบว่ามหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่งทราบถึงภาระหน้าที่ของตนต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งใด จะกำหนดเป้าประสงค์และดำเนินการตามเป้าประสงค์ได้เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายการบริหารงานของมหาวิทยาลัยเอกชนแต่ละแห่งเป็นประการสำคัญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย